

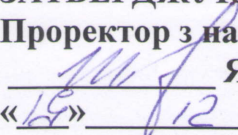
**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

 **Ярослав ШТАНЬКО**
«19» 12 2025 р.

СУДОВІ ДЕБАТИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

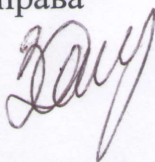
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D8 Право
Освітньо-професійна(освітньо-наукова) програма:	Право
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:

к.ю.н., доцент, доцент кафедри права
імені академіка УАН
о. Івана Луцького

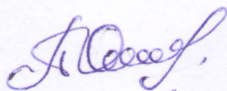


Олександр ЗАГУРСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри права
імені академіка УАН
о. Івана Луцького
протокол 4 № від 18 листопада 2025 р.

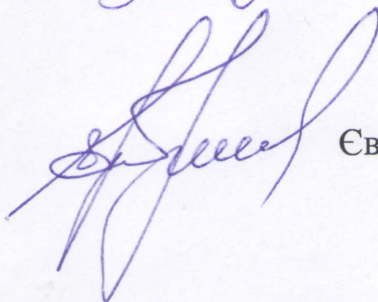
в.о. завідувача кафедри



Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП



Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 4 від 28.11.2025 р.

e-mail	oleksandr.zahurskyi@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	ауд. 201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/oleksandr-zahurskyi-k
Сторінка курсу в СДО	

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Судові дебати в кримінальному процесі»

Судові дебати є завершальним і водночас ключовим етапом судового розгляду у кримінальному провадженні, у межах якого найбільш повно реалізуються засади змагальності сторін, свободи в поданні доказів та переконливості правової позиції. Правові цінності та етичні стандарти становлять фундамент професійної діяльності учасників судових дебатів і визначають зміст, форму та межі їхньої процесуальної поведінки в умовах сучасної Української демократичної держави.

Повага до людської гідності, доброчесність, свобода, справедливість, рівність, демократія, законність, правопорядок, верховенство права та верховенство закону є ціннісними орієнтирами для суддів, прокурорів та адвокатів під час виголошення судових промов і водночас виступають нормативними вимогами до здійснення професійної юридичної діяльності. Саме у судових дебатах ці цінності набувають практичного вираження через аргументацію, оцінку доказів, правову позицію та культуру судового мовлення.

Сучасний розвиток українського суспільства та кримінального судочинства зумовлює підвищені вимоги до професійної підготовки юриста, зокрема щодо володіння навичками переконливої усної комунікації, логічного та критичного мислення, дотримання високих стандартів професійної етики. Основні засади професійної етики юристів України, закріплені у відповідних кодексах, правилах поведінки та дисциплінарних статутах, визначають моральні межі судових дебатів і зобов'язують юристів дотримуватися загальнолюдських цінностей під час здійснення своєї професійної діяльності.

Мета навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про правову природу, процесуальні засади та значення судових дебатів у кримінальному провадженні, а також розвиток професійних умінь і навичок підготовки та виголошення аргументованих, логічно вибудованих і етично виважених судових промов з урахуванням принципів змагальності, верховенства права, законності, справедливості та поваги до людської гідності.

Основні завдання навчальної дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з правовою природою судових дебатів, їх місцем і значенням у структурі судового розгляду кримінального провадження;
- формування системних знань щодо нормативно-правового регулювання судових дебатів у кримінальному процесі, з

урахуванням положень кримінального процесуального кодексу України та практики національних судів;

- розвиток умінь аналізувати та оцінювати докази, формувати обґрунтовану правову позицію сторони обвинувачення чи захисту та логічно вибудовувати процесуальні аргументи;
- опанування структури та змісту судових промов (обвинувальної, захисної, реплік), а також технік аргументації, переконання і судової риторики;
- формування навичок публічного виступу в суді з дотриманням вимог процесуальної культури, мовленнєвого етикету та правил професійної етики юриста;
- виховання поваги до правових цінностей – верховенства права, законності, справедливості, рівності сторін, змагальності та поваги до людської гідності під час здійснення професійної діяльності;
- формування здатності застосовувати етичні стандарти та норми професійної відповідальності юристів при участі у судових дебатах і під час реалізації процесуальних прав;
- розвиток критичного мислення та навичок самооцінки, зокрема аналізу власних судових виступів і практики інших учасників кримінального провадження.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- правову природу, сутність та значення судових дебатів у системі стадій кримінального провадження;
- нормативно-правові засади проведення судових дебатів відповідно до Кримінального процесуального кодексу України;
- процесуальні права та обов'язки учасників судових дебатів, їх процесуальний статус і роль у кримінальному провадженні;
- структуру та зміст судових промов сторони обвинувачення, сторони захисту, а також реплік у судових дебатах;
- правила логіки, аргументації та судової риторики, що застосовуються під час виголошення судових промов;
- основні вимоги до оцінки доказів у кримінальному процесі та їх використання у судових дебатах;
- особливості формування правової позиції сторін з урахуванням судової практики та стандартів доказування;
- принципи кримінального провадження, що реалізуються під час судових дебатів (змагальність, рівність сторін, безпосередність, гласність тощо);
- етичні стандарти та правила професійної поведінки юриста під час участі в судових дебатах;
- типові помилки та порушення процесуального порядку, які допускаються під час судових дебатів, а також їх правові наслідки;

- значення судових дебатів для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- аналізувати норми кримінального процесуального законодавства України, що регулюють порядок та зміст судових дебатів у кримінальному провадженні;
- визначати процесуальну роль та функції учасників судових дебатів (сторони обвинувачення, сторони захисту, потерпілого, представників);
- здійснювати комплексний аналіз і оцінку доказів з метою формування обґрунтованої правової позиції у кримінальному провадженні;
- логічно та аргументовано будувати судову промову з урахуванням вимог закону, судової практики та принципів змагальності й диспозитивності;
- готувати та виголошувати обвинувальні й захисні промови, а також репліки, із застосуванням засобів судової риторики та правової аргументації;
- використовувати прийоми переконання, критичного аналізу позиції опонента та спростування аргументів іншої сторони в межах судових дебатів;
- дотримуватися норм професійної етики юриста, правил судової поведінки та мовленнєвого етикету під час участі в судових дебатах;
- застосовувати принципи верховенства права, законності, справедливості та поваги до людської гідності у процесі здійснення професійної діяльності;
- аналізувати власні судові виступи та виступи інших учасників кримінального провадження з метою підвищення професійної майстерності;
- використовувати набуті знання та навички при моделюванні судових засідань і вирішенні практичних ситуацій у кримінальному процесі.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Право” (2025/2026).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і
ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.	ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.	ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.	ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	2		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	30 (в годинах)	14 (в годинах)
	семінари, практичні	30 (в годинах)	16 (в годинах)
Самостійна робота		120 (в годинах)	150 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни¹:

Пререквізити	Постреквізити
Професійна етика та дисциплінарна відповідальність правника	Актуальні проблеми кримінального права та процесу

¹ тільки для обов'язкових дисциплін

Адвокатура та адвокатська діяльність	Медіація та інші позасудові способи врегулювання спорів
Кримінальне процесуальне право	Юридична техніка

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1 «Теоретичні та правові основи судових дебатов»

Тема 1. Судові дебати в античному кримінальному судочинстві (2 год.)

Особливості давньогрецької судової системи. Роль красномовства в кримінальному судочинстві. Демократичний інститут логографів. Судовий розгляд. Особливості римської судової системи. Основні риси кримінального судочинства. Роль видатних ораторів в судових процесах. Вчення Цицерона про композицію судової промови.

Питання для самостійного вивчення. Теоретико-правова концепція судових дебатов в античному кримінальному процесі: генеза, функції та значення. Процесуальний статус оратора та захисника в античному кримінальному судочинстві: між публічною функцією та приватним інтересом. Судова риторика як інструмент правової аргументації в античному кримінальному процесі. Етичні та моральні межі аргументації в судових дебатах античної доби (на прикладі творів Арістотеля, Цицерона, Квінтіліана). Вплив соціально-політичного устрою античних держав на зміст і форму судових дебатов. Порівняльно-правовий аналіз судових дебатов в античному та сучасному кримінальному процесі: спадковість і розриви традицій. Актуальність античних моделей судових дебатов для сучасної теорії кримінального процесу та юридичної освіти. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 2. Судові дебати в генезі українського кримінального судочинства (4 год.)

Судові дебати в кримінальному судочинстві Київської Русі. Судові дебати за судовою реформою 1864 р. Судові дебати в кримінальному судочинстві західноукраїнських земель. Судові дебати в кримінальному судочинстві в період Центральної Ради, Гетьманату, Директорія, УНР, ЗУНР. Судові дебати (1917-1961 рр.). Судові дебати в період реформування кримінального судочинства (2001-2012 рр.).

Питання для самостійного вивчення. Судові дебати в кримінальному процесі Гетьманщини: правові традиції, роль оратора, соціально-правові умови. Вплив польського та литовського права на

розвиток судових дебатів у кримінальних провадженнях українських земель. Судові дебати як прояв принципу змагальності та усної аргументації у різні історичні періоди українського кримінального процесу. Еволюція вимог до судової промови, риторики та етичної поведінки юриста у кримінальних провадженнях України. Вплив політичних, соціальних та культурних чинників на формування інституту судових дебатів. Порівняльний аналіз судових дебатів у дореволюційному, радянському та сучасному кримінальному процесі України: спадковість і зміни. Актуальне значення історичних моделей судових дебатів для сучасного кримінального процесу та юридичної освіти в Україні. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 18).

Тема 3. Концептуальні засади судових дебатів в англосаксонській системі права (2 год.)

Особливості англосаксонської системи права. Основні риси кримінального процесу. Судові дебати в кримінальному провадженні Англії. Судові дебати в кримінальному провадженні США.

Питання для самостійного вивчення. Історичні засади розвитку судових дебатів у англосаксонському праві. Еволюція змагального судочинства в Англії та США. Роль прецеденту та судової практики у формуванні процедур дебатів. Лінгвістичні, риторичні та психологічні аспекти дебатів. Етичні засади та стандарти поведінки учасників дебатів. Проблемні питання та сучасні тенденції. Висновки та значення концептуальних засад для українського кримінального процесу. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 4. Концептуальні засади судових дебатів в континентальній системі права (2 год.)

Особливості континентальної системи права. Основні риси кримінального процесу. Судові дебати в кримінальному провадженні Франції. Судові дебати в кримінальному провадженні Німеччини.

Питання для самостійного вивчення. Основні принципи інквізиційної моделі кримінального процесу та вплив цих принципів на організацію судових дебатів. Роль судді в дебатах континентальної системи: активне керівництво процесом, оцінка доказів та взаємодія зі сторонами. Лінгвістичні та риторичні засоби ефективної аргументації у дебатах континентальної системи. Психологічні аспекти взаємодії учасників дебатів зі стороною суду та експертами: стратегія переконання та емоційний вплив. Етичні стандарти та професійна поведінка учасників дебатів у континентальній системі права. Проблемні питання та типові порушення під час дебатів: способи запобігання та правові наслідки. Порівняльний аналіз концептуальних засад судових дебатів в континентальній та англосаксонській системах права: особливості

процедур, ролей учасників та стратегій аргументації. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Змістовий модуль 2 «Особливості судових дебатів»

Тема 5. Етичні засади судових дебатів (2 год.)

Судова етика та її призначення в кримінальному провадженні України. Етика судового оратора. Етика мовної поведінки судового оратора. Етичні основи обвинувальної промови прокурора. Етичні основи захисної промови захисника.

Питання для самостійного вивчення. Роль моральних і професійних обмежень у взаємодії учасників дебатів: допустимі та недопустимі способи спростування аргументів опонента. Вплив етичних норм на процесуальну поведінку: дотримання принципу змагальності та рівності сторін. Етичні проблеми сучасних судових дебатів: конфлікти інтересів, тиск на суд, використання інформаційних технологій та ШІ у підготовці промов. Міжнародні стандарти професійної етики юристів та їх імплементація у кримінальному процесі України. Порівняльний аналіз етичних засад у судових дебатах різних правових систем: українська практика та закордонний досвід. Розробка власних рекомендацій щодо дотримання етичних норм під час участі у судових дебатах. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 6. Лінгвістичні засади судових дебатів (2 год.)

Поняття і роль психолінгвістики в кримінальному судочинстві. Композиційна організація мовного матеріалу в судовій промові. Закони логіки. Мовні стандарти юридичного характеру. Стиль художнього оповідання (анафора, епіфора і т.п.).

Питання для самостійного вивчення. Вербальні та невербальні засоби впливу на суд: інтонація, темп мовлення, жести, міміка, паузи. Стилистичні особливості судових дебатів: баланс між формальністю, переконливістю та доступністю для сприйняття судом. Використання риторичних прийомів і мовних стратегій для підвищення ефективності судової аргументації. Лінгвістичні аспекти взаємодії сторін у дебатах: питання, репліки, контраргументація. Роль лінгвістичного аналізу в оцінці ефективності судової промови та професійного рівня юриста. Порівняльний аналіз мовних засобів судових дебатів у національному та міжнародному кримінальному процесі. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 7. Психологічні засади судових дебатів (2 год.)

Психологічний аналіз судових дебатів. Загальна психологічна характеристика судових дебатів. Судові дебати як конфліктна ситуація. Судові дебати як форма судової комунікації. Психологічні особливості судової промови прокурора. Психологічні особливості судової промови захисника.

Питання для самостійного вивчення. Вплив невербальної комунікації (жести, міміка, поза, контакт очей) на ефективність судової промови. Психологічні аспекти взаємодії сторін у судових дебатах: стратегія конфронтації та конструктивного діалогу. Психологічна готовність до судових дебатів: самоконтроль, стресостійкість та адаптація до судового середовища. Психологічні чинники успіху адвоката та прокурора під час дебатів: авторитет, довіра та переконливість. Етичні та психологічні межі впливу на суд: недопустимі маніпуляції, тиск на суд, використання психологічних прийомів проти опонента. Порівняльний аналіз психологічних засад судових дебатів у національному та міжнародному кримінальному процесі. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Змістовий модуль 3 «Судові дебати в кримінальному провадженні»

Тема 8. Судові дебати як інститут кримінального процесуального права і стадія судового розгляду (2 год.)

Поняття та правова природа судових дебатів у кримінальному процесі. Поняття і зміст судових дебатів. Судові дебати як структурний елемент (стадія) судового розгляду. Нормативно-правове регулювання судових дебатів. Суб'єкти судових дебатів та їх процесуальний статус. Судова промова. Репліка.

Питання для самостійного вивчення. Гарантії реалізації права на судові дебати. Забезпечення рівності сторін. Процесуальні гарантії свободи аргументації. Заборона обмеження сторін у викладенні позиції поза межами закону. Значення судових дебатів для ухвалення судового рішення. Вплив судових дебатів на формування внутрішнього переконання суду. Судові дебати як підсумковий етап змагального судового розгляду. Проблемні питання та шляхи вдосконалення інституту судових дебатів. Типові порушення під час судових дебатів. Перспективи розвитку інституту судових дебатів у кримінальному процесі України. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 9. Судові дебати в суді першої інстанції (6 год.)

Підготовка судової промови. Процесуальний порядок судових дебатів в суді першої інстанції. Обвинувальна промова прокурора: зміст і побудова. Захисна промова: зміст і побудова. Судові промови інших учасників судового розгляду. Репліка.

Питання для самостійного вивчення. Оцінка доказів та правова аргументація під час дебатів: застосування принципів змагальності, гласності та безпосередності. Етичні та професійні стандарти поведінки учасників судових дебатів у суді першої інстанції. Використання риторичних, лінгвістичних та психологічних засобів впливу на суддів під

час дебатів. Типові порушення та проблемні питання судових дебатів у суді першої інстанції: їх правові наслідки та способи запобігання. Порівняльний аналіз судових дебатів у суді першої інстанції та в апеляційних/вищих судах: особливості процедур та стратегій. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 10. Судові дебати в суді апеляційної інстанції (2 год.)

Основні риси апеляційного провадження. Особливості судових дебатів в суді апеляційної інстанції. Правова природа та нормативне регулювання судових дебатів в апеляції. Суб'єкти судових дебатів в апеляції. Промова прокурора в судових дебатах в суді апеляційної інстанції. Промова захисника в судових дебатах в суді апеляційної інстанції. Промови інших учасників апеляційного оскарження.

Питання для самостійного вивчення. Мала” судова реформа в Україні 2001 року: недоліки та здобутки. Доцільність запровадження апеляційної інстанції в Україні. Закон України від 7 липня 2010 р. “Про судоустрій і статус суддів”. Новий КПК України від 13 квітня 2012 р. Закон України від 2 червня 2016 р. “Про судоустрій і статус суддів”. Місце судових дебатів у кримінальному процесі апеляційної інстанції. Значення дебатів для перевірки законності та обґрунтованості судових рішень першої інстанції. Процесуальні та етичні аспекти судових дебатів у апеляції. Проблемні питання та типові порушення під час апеляційних дебатів. Практичне значення судових дебатів у апеляції для ухвалення законного і обґрунтованого рішення. Висновки та перспективи розвитку інституту судових дебатів в апеляційній інстанції. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 11. Судові дебати в суді касаційної інстанції (2 год.)

Ефективна система судових інстанцій в кримінальному судочинстві України – гарантія справедливого правосуддя. Доцільність реформування касаційної інстанції в Україні. Основні риси касаційного провадження. Новий КПК України від 13 квітня 2012 р. Особливості судових дебатів в суді касаційної інстанції. Промова прокурора в судових дебатах в суді касаційної інстанції. Промова захисника в судових дебатах в суді касаційної інстанції. Промови інших учасників касаційного оскарження. **Питання для самостійного вивчення.** Лінгвістичні та психологічні аспекти касаційних дебатів: стратегія переконання суддів, використання формальної мови та аргументованих висновків. Етичні стандарти та професійна поведінка учасників дебатів у касаційній інстанції. Типові порушення та проблемні питання касаційних дебатів: їх вплив на результати розгляду та способи запобігання. Порівняльний аналіз судових дебатів у касаційній, апеляційній та суді першої інстанції: особливості процедур, стратегій та обмежень. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 12. Судові дебати в суді присяжних (2 год.)

Перспективи запровадження в Україні суду присяжних. Особливості побудови і проголошення обвинувальної і захисної промов. Використання риторичних прийомів побудови судової промови. Мовні кліше та мовні засоби впливу, які створюють логічність судової промови.

Питання для самостійного вивчення. Використання риторичних і лінгвістичних засобів для впливу на присяжних: стиль мови, аргументація, приклади та ілюстрації. Психологічні аспекти судових дебатів при роботі з присяжними: переконання, емоційний вплив, контроль уваги та сприйняття. Етичні стандарти учасників дебатів у суді присяжних: допустимі та недопустимі прийоми впливу на присяжних. Типові порушення та проблемні ситуації у дебатах суду присяжних та шляхи їх запобігання. Порівняльний аналіз судових дебатів у суді присяжних та в судах без присяжних: особливості стратегії, мови та психологічного впливу. **(1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).**

Зміст семінарських занять

Змістовий модуль 1 «Теоретичні та правові основи судових дебатів»

Тема 1. Судові дебати в античному кримінальному судочинстві (2 год.)

Особливості давньогрецької судової системи. Роль красномовства в кримінальному судочинстві. Демократичний інститут логографів. Судовий розгляд. Особливості римської судової системи. Основні риси кримінального судочинства. Роль видатних ораторів в судових процесах. Вчення Цицерона про композицію судової промови.

Питання для самостійного вивчення. Теоретико-правова концепція судових дебатів в античному кримінальному процесі: генеза, функції та значення. Процесуальний статус оратора та захисника в античному кримінальному судочинстві: між публічною функцією та приватним інтересом. Судова риторика як інструмент правової аргументації в античному кримінальному процесі. Етичні та моральні межі аргументації в судових дебатах античної доби (на прикладі творів Арістотеля, Цицерона, Квінтіліана). Вплив соціально-політичного устрою античних держав на зміст і форму судових дебатів. Порівняльно-правовий аналіз судових дебатів в античному та сучасному кримінальному процесі: спадковість і розриви традицій. Актуальність античних моделей судових дебатів для сучасної теорії кримінального процесу та юридичної освіти. **(3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).**

Тема 2. Судові дебати в генезі українського кримінального судочинства (4 год.)

Судові дебати в кримінальному судочинстві Київської Русі. Судові дебати за судовою реформою 1864 р. Судові дебати в кримінальному судочинстві західноукраїнських земель. Судові дебати в кримінальному судочинстві в період Центральної Ради, Гетьманату, Директорія, УНР, ЗУНР. Судові дебати (1917-1961 рр.). Судові дебати в період реформування кримінального судочинства (2001-2012 рр.).

Питання для самостійного вивчення. Судові дебати в кримінальному процесі Гетьманщини: правові традиції, роль оратора, соціально-правові умови. Вплив польського та литовського права на розвиток судових дебатів у кримінальних провадженнях українських земель. Судові дебати як прояв принципу змагальності та усної аргументації у різні історичні періоди українського кримінального процесу. Еволюція вимог до судової промови, риторики та етичної поведінки юриста у кримінальних провадженнях України. Вплив політичних, соціальних та культурних чинників на формування інституту судових дебатів. Порівняльний аналіз судових дебатів у дореволюційному, радянському та сучасному кримінальному процесі України: спадковість і зміни. Актуальне значення історичних моделей судових дебатів для сучасного кримінального процесу та юридичної освіти в Україні. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 18).

Тема 3. Концептуальні засади судових дебатів в англосаксонській системі права (2 год.)

Особливості англосаксонської системи права. Основні риси кримінального процесу. Судові дебати в кримінальному провадженні Англії. Судові дебати в кримінальному провадженні США.

Питання для самостійного вивчення. Історичні засади розвитку судових дебатів у англосаксонському праві. Еволюція змагального судочинства в Англії та США. Роль прецеденту та судової практики у формуванні процедур дебатів. Лінгвістичні, риторичні та психологічні аспекти дебатів. Етичні засади та стандарти поведінки учасників дебатів. Проблемні питання та сучасні тенденції. Висновки та значення концептуальних засад для українського кримінального процесу. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 4. Концептуальні засади судових дебатів в континентальній системі права (2 год.)

Особливості континентальної системи права. Основні риси кримінального процесу. Судові дебати в кримінальному провадженні Франції. Судові дебати в кримінальному провадженні Німеччини.

Питання для самостійного вивчення. Основні принципи інквізиційної моделі кримінального процесу та вплив цих принципів на

організацію судових дебатів. Роль судді в дебатах континентальної системи: активне керівництво процесом, оцінка доказів та взаємодія зі сторонами. Лінгвістичні та риторичні засоби ефективної аргументації у дебатах континентальної системи. Психологічні аспекти взаємодії учасників дебатів зі стороною суду та експертами: стратегія переконання та емоційний вплив. Етичні стандарти та професійна поведінка учасників дебатів у континентальній системі права. Проблемні питання та типові порушення під час дебатів: способи запобігання та правові наслідки. Порівняльний аналіз концептуальних засад судових дебатів в континентальній та англосаксонській системах права: особливості процедур, ролей учасників та стратегій аргументації. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Змістовий модуль 2 «Особливості судових дебатів»

Тема 5. Етичні засади судових дебатів (2 год.)

Судова етика та її призначення в кримінальному провадженні України. Етика судового оратора. Етика мовної поведінки судового оратора. Етичні основи обвинувальної промови прокурора. Етичні основи захисної промови захисника.

Питання для самостійного вивчення. Роль моральних і професійних обмежень у взаємодії учасників дебатів: допустимі та недопустимі способи спростування аргументів опонента. Вплив етичних норм на процесуальну поведінку: дотримання принципу змагальності та рівності сторін. Етичні проблеми сучасних судових дебатів: конфлікти інтересів, тиск на суд, використання інформаційних технологій та ШІ у підготовці промов. Міжнародні стандарти професійної етики юристів та їх імплементація у кримінальному процесі України. Порівняльний аналіз етичних засад у судових дебатах різних правових систем: українська практика та закордонний досвід. Розробка власних рекомендацій щодо дотримання етичних норм під час участі у судових дебатах. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 6. Лінгвістичні засади судових дебатів (2 год.)

Поняття і роль психолінгвістики в кримінальному судочинстві. Композиційна організація мовного матеріалу в судовій промові. Закони логіки. Мовні стандарти юридичного характеру. Стиль художнього оповідання (анафора, епіфора і т.п.).

Питання для самостійного вивчення. Вербальні та невербальні засоби впливу на суд: інтонація, темп мовлення, жести, міміка, паузи. Стилистичні особливості судових дебатів: баланс між формальністю, переконливістю та доступністю для сприйняття судом. Використання риторичних прийомів і мовних стратегій для підвищення ефективності судової аргументації. Лінгвістичні аспекти взаємодії сторін у дебатах: питання, репліки, контраргументація. Роль лінгвістичного аналізу в оцінці

ефективності судової промови та професійного рівня юриста. Порівняльний аналіз мовних засобів судових дебатів у національному та міжнародному кримінальному процесі. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 7. Психологічні засади судових дебатів (2 год.)

Психологічний аналіз судових дебатів. Загальна психологічна характеристика судових дебатів. Судові дебати як конфліктна ситуація. Судові дебати як форма судової комунікації. Психологічні особливості судової промови прокурора. Психологічні особливості судової промови захисника.

Питання для самостійного вивчення. Вплив невербальної комунікації (жести, міміка, поза, контакт очей) на ефективність судової промови. Психологічні аспекти взаємодії сторін у судових дебатах: стратегія конфронтації та конструктивного діалогу. Психологічна готовність до судових дебатів: самоконтроль, стресостійкість та адаптація до судового середовища. Психологічні чинники успіху адвоката та прокурора під час дебатів: авторитет, довіра та переконливість. Етичні та психологічні межі впливу на суд: недопустимі маніпуляції, тиск на суд, використання психологічних прийомів проти опонента. Порівняльний аналіз психологічних засад судових дебатів у національному та міжнародному кримінальному процесі. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Змістовий модуль 3 «Судові дебати в кримінальному провадженні»

Тема 8. Судові дебати як інститут кримінального процесуального права і стадія судового розгляду (2 год.)

Поняття та правова природа судових дебатів у кримінальному процесі. Поняття і зміст судових дебатів. Судові дебати як структурний елемент (стадія) судового розгляду. Нормативно-правове регулювання судових дебатів. Суб'єкти судових дебатів та їх процесуальний статус. Судова промова. Репліка.

Питання для самостійного вивчення. Гарантії реалізації права на судові дебати. Забезпечення рівності сторін. Процесуальні гарантії свободи аргументації. Заборона обмеження сторін у викладенні позиції поза межами закону. Значення судових дебатів для ухвалення судового рішення. Вплив судових дебатів на формування внутрішнього переконання суду. Судові дебати як підсумковий етап змагального судового розгляду. Проблемні питання та шляхи вдосконалення інституту судових дебатів. Типові порушення під час судових дебатів. Перспективи розвитку інституту судових дебатів у кримінальному процесі України. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 9. Судові дебати в суді першої інстанції (6 год.)

Підготовка судової промови. Процесуальний порядок судових дебатів в суді першої інстанції. Обвинувальна промова прокурора: зміст і побудова. Захисна промова: зміст і побудова. Судові промови інших учасників судового розгляду. Репліка.

Питання для самостійного вивчення. Оцінка доказів та правова аргументація під час дебатів: застосування принципів змагальності, гласності та безпосередності. Етичні та професійні стандарти поведінки учасників судових дебатів у суді першої інстанції. Використання риторичних, лінгвістичних та психологічних засобів впливу на суддів під час дебатів. Типові порушення та проблемні питання судових дебатів у суді першої інстанції: їх правові наслідки та способи запобігання. Порівняльний аналіз судових дебатів у суді першої інстанції та в апеляційних/вищих судах: особливості процедур та стратегій. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 10. Судові дебати в суді апеляційної інстанції (2 год.)

Основні риси апеляційного провадження. Особливості судових дебатів в суді апеляційної інстанції. Правова природа та нормативне регулювання судових дебатів в апеляції. Суб'єкти судових дебатів в апеляції. Промова прокурора в судових дебатах в суді апеляційної інстанції. Промова захисника в судових дебатах в суді апеляційної інстанції. Промови інших учасників апеляційного оскарження.

Питання для самостійного вивчення. Мала" судова реформа в Україні 2001 року: недоліки та здобутки. Доцільність запровадження апеляційної інстанції в Україні. Закон України від 7 липня 2010 р. "Про судоустрій і статус суддів". Новий КПК України від 13 квітня 2012 р. Закон України від 2 червня 2016 р. "Про судоустрій і статус суддів". Місце судових дебатів у кримінальному процесі апеляційної інстанції. Значення дебатів для перевірки законності та обґрунтованості судових рішень першої інстанції. Процесуальні та етичні аспекти судових дебатів у апеляції. Проблемні питання та типові порушення під час апеляційних дебатів. Практичне значення судових дебатів у апеляції для ухвалення законного і обґрунтованого рішення. Висновки та перспективи розвитку інституту судових дебатів в апеляційній інстанції. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 11. Судові дебати в суді касаційної інстанції (2 год.)

Ефективна система судових інстанцій в кримінальному судочинстві України – гарантія справедливого правосуддя. Доцільність реформування касаційної інстанції в Україні. Основні риси касаційного провадження. Новий КПК України від 13 квітня 2012 р. Особливості судових дебатів в суді касаційної інстанції. Промова прокурора в судових дебатах в суді касаційної інстанції. Промова захисника в судових дебатах в суді касаційної інстанції. Промови інших учасників касаційного оскарження. **Питання для**

самостійного вивчення. Лінгвістичні та психологічні аспекти касаційних дебатів: стратегія переконання суддів, використання формальної мови та аргументованих висновків. Етичні стандарти та професійна поведінка учасників дебатів у касаційній інстанції. Типові порушення та проблемні питання касаційних дебатів: їх вплив на результати розгляду та способи запобігання. Порівняльний аналіз судових дебатів у касаційній, апеляційній та суді першої інстанції: особливості процедур, стратегій та обмежень. (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 12. Судові дебати в суді присяжних (2 год.)

Перспективи запровадження в Україні суду присяжних. Особливості побудови і проголошення обвинувальної і захисної промов. Використання риторичних прийомів побудови судової промови. Мовні кліше та мовні засоби впливу, які створюють логічність судової промови.

Питання для самостійного вивчення. Використання риторичних і лінгвістичних засобів для впливу на присяжних: стиль мови, аргументація, приклади та ілюстрації. Психологічні аспекти судових дебатів при роботі з присяжними: переконання, емоційний вплив, контроль уваги та сприйняття. Етичні стандарти учасників дебатів у суді присяжних: допустимі та недопустимі прийоми впливу на присяжних. Типові порушення та проблемні ситуації у дебатах суду присяжних та шляхи їх запобігання. Порівняльний аналіз судових дебатів у суді присяжних та в судах без присяжних: особливості стратегії, мови та психологічного впливу. (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	120	150
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	40	50
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	20	20
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	20	30
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	40	50

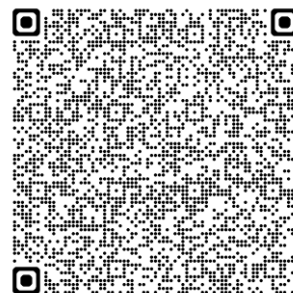
ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).



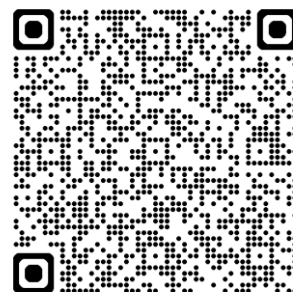
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів



Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).



4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).



5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).² “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).



6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).³



Під час вивчення навчальної дисципліни “Судові дебати в кримінальному процесі” студентам надається можливість перезарахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перезараховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	Онлайн-курс на тему: «Ораторське мистецтво у	Етичні засади судових дебатів

² визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

³ визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

	форматі SCORM»: https://eduhub.in.ua/courses/kurs-10-oratorske-mistectvo	Лінгвістичні засади судових дебатів Психологічні засади судових дебатів Судові дебати як інститут кримінального процесуального права і стадія судового розгляду Судові дебати в суді першої інстанції Судові дебати в суді апеляційної інстанції Судові дебати в суді касаційної інстанції Судові дебати в суді присяжних
2.	<u>Онлайн-курс на тему: Курс ораторської майстерності: «Почни говорити зараз»:</u> https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/public-speaking/	Етичні засади судових дебатів Лінгвістичні засади судових дебатів Психологічні засади судових дебатів Судові дебати як інститут кримінального процесуального права і стадія судового розгляду Судові дебати в суді першої інстанції Судові дебати в суді апеляційної інстанції Судові дебати в суді касаційної інстанції Судові дебати в суді присяжних
3.	<u>Онлайн-курс на тему: Паблік спікінг для креативників:</u> https://skvot.io/uk/course/pablik-spiking-dlya-kreativnikov?utm_term	Етичні засади судових дебатів Лінгвістичні засади судових дебатів Психологічні засади судових дебатів Судові дебати як інститут кримінального процесуального права і стадія судового розгляду

		Судові дебати в суді першої інстанції Судові дебати в суді апеляційної інстанції Судові дебати в суді касаційної інстанції Судові дебати в суді присяжних
--	--	--

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання⁴	<u>Метод навчання</u>	<u>Метод оцінювання</u>
ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	бесіда бесіда-діалог творчий	усний контроль програмований контроль
ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	комп'ютерні і мультимедійні методи індуктивний	програмований контроль поточний контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max

⁴ для вибіркових навчальних дисциплін вказується результат навчання

Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;

«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».⁵

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше,

⁵ можна вказати теми чи завдання, які є обов'язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Абрамович С. Д., Гураль М. І., Чикарькова М. Ю. Риторика. Ч. 1 Історія розвитку риторики. Чернівці, 2020. 322 с.
2. Абрамович С.Д., Молдован В.В., Чикарькова М.Ю. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2022. 267 с.

3. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування: пер. Н. Лазаревич. Харків: Фабула, 2022. 304 с.
4. Бабіков О., Бабікова О. Захист у справах, пов'язаних з корупцією. Київ: Норми права. 2025. 232 с.
5. Доній Н. Є. Основи критичного мислення та праворозуміння у судовій практиці : навч. посіб. / Н. Є. Доній, С. О. Ніщимна, Е. М. Герасимова ; Акад. Держ. пенітенціар. служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2021. 431 с.
6. Гриценко Т. Б. Риторика: Навчальний посібник. Київ: НАУ, 2019. 240с.
7. Єрмоленко Д.О. Міжнародно-правові стандарти адвокатської діяльності: окремі аспекти. Запорізькі правові читання : матеріали Щорічної міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 19-20 травня 2020 р. С. 73-76.
8. Загурський О.Б., Огерук І.С. Реалізація права на захист у кримінальному процесі Республіки Польща. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. 2025. Вип. 19 (31). С. 335-340.
9. Загурський О.Б., Шкатуляк Б.В. Правовий статус судді в умовах трансформації судової влади: сучасні виклики. Наукові перспективи. 2025. № 4 (58). С. 1085-1095.
10. Загурський О.Б. Судовий захист прав та свобод людини в умовах воєнного стану: матеріали VII Міжнародного правничого форуму "Права людини та публічне врядування" (30 травня 2025 р., м. Чернівці). С. 163-167.
11. Загурський О.Б. Українська адвокатура в умовах сучасних викликів та загроз: матеріали Всеукраїнської науко-практичної конференції "ХІ Юридичні могилянські читання" (24 квітня 2025 р., м. Миколаїв). С. 57-60.
12. Загурський О.Б. Особливості діяльності прокуратури в умовах воєнного стану: зміна парадигми: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні питання економіки та права: регіональний, міжнародний та глобалізаційний аспекти" (24 квітня 2025 р., м. Івано-Франківськ). С. 557-561.
13. Загурський О.Б. Роль медіації в процесі вирішення кримінальних справ: вплив на зменшення навантаження на судову систему. Pakistan Journal of Criminology. Vol. 16. № 3. July-September 2024. P. 1023-1036.
14. Загурський О.Б. Проблемні питання діяльності Громадської ради доброчесності в умовах воєнного стану. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2023. Вип. 16 (28). С. 71-77.

15. Загурський О.Б. Забезпечення дотримання етичних стандартів судової діяльності в умовах воєнного стану. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2023. Вип. 15 (27). Т. 2. С. 98-105.
16. Загурський О.Б. Сучасні виклики та завдання суду в умовах воєнного стану: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції "Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід " (19-20 квітня 2024 р., Тернопіль), Західноукраїнський національний університет, 2024. С. 118-120.
17. Загурський О.Б. Судовий захист прав та свобод людини в парадигмі інституційних перетворень: Матеріали VI Міжнародного правничого форуму, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Права людини та публічне управління в сучасних умовах" (м. Чернівці, 9 червня 2023 р.). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 135-138.
18. Зейкан Я., Лисак О., Барсук В. Адвокатська техніка. Практичний посібник. Видавничий дім «Дакор». 2024. 640 с.
19. Зейкан Я.П. Вступна і заключна промова у кримінальному процесі: Навчально-практичний посібник: Алерта, 2022. 202с.
20. Кацавець Р. Ораторське мистецтво: Підручник: Алерта, 2023. 238 с.
21. Кудрявцев О. Адвокат в умовах воєнного стану. Практичний посібник. Київ: Норми права. 2024. 163 с.
22. Костусяк Н.М. Академічна риторика: навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2022. 126 с.
23. Несінов О., Зейкан Я. Тактика захисту в кримінальному процесі та важливі аспекти адвокатської діяльності. Київ: Норми права. 2025. 478 с.
24. Олійник О. Риторика. Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2022. 170 с.
25. Радовецька Л., Тихомиров О. Сучасні основи професійної діяльності правника. Київ: Кондор. 2022. 344 с.
26. Спанатій Л. С. Риторика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ін Юре, 2023. 240 с.
27. Шинкарук В. Д. Основи риторики : навч. посіб. / В. Д. Шинкарук, В. М. Теслюк ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Ліра-К, 2021. 319 с.
28. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. Для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2023. 131 с.

Додаткова література

1. Гаєвий В.Ф. Промова прокурора в судових дебатах: лекція. Київ: Національна академія прокуратури України, 2023. 32 с.
2. Грицаєнко Л.М., Зятковська Л.В. Культурологічний аспект генезису риторичного слова у Стародавній Греції. Мова і культура. Наукове видання. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго. 2022. Вип. 16. т.1. (163). С. 21-28.
3. Каменков В. Судові дебати і репліки при закінченні (поновленні) розгляду справи. Право України. 2023. № 6. С. 28-34.
4. Кацавець Р.С. Культура судової промови державного обвинувача. Юриспруденція теорія і практика. 2022. № 3. С. 53-59.
5. Маложон О.І. Судове красномовство: навички оратора. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 1. С.19-22.
6. Олійник О. Вербальний стиль мовлення прокурора – «золоте правило» спілкування з аудиторією. Вісник прокуратури. 2022. № 12. С. 32-38.
7. Олійник О. Риторика прокурора у судових дебатах. Обвинувальна промова. Юриспруденція: теорія і практика. 2021. № 5. С. 44-51.
8. Сковронська І. Етос, логос, пафос як базові модуси судової риторики античних часів. Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2023. № 1. С. 29-32.
9. Сковронський Д.М. Роль християнства в розвитку судової риторики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2023. Серія. Право. Вип. 49. Т.1. С. 45-49.
10. Сухонос В. В. Промови у кримінальному судочинстві, їх форма і зміст. Правовий вісник УАБС. 2021. № 2 (5). С. 115-119.
11. Сухонос В., Звірко О. Мистецтво обвинувальної промови прокурора. Вісник національної академії прокуратури. 2022. № 3. С. 38-42.
12. Чепіга І. Л. Ораторське мистецтво на Україні в XVI-XVII ст. Українська мова і література в школі. 2022. № 3. С. 44-49.
13. Chemerinsky E., Levenson L.L. Criminal procedure. Second edition. Wolters Kluwer, 2013. 1424 p.\
14. Bobechko N., Voinarovych A. and Fihurskyi V. Referring a case to the highest division of the Supreme Court in the criminal procedure legislation of Ukraine and European countries. Access to Justice in Eastern Europe. 2021. № 1 (9). P. 143-165.
15. Bobechko N., Voinarovych A. and Fihurskyi V. Newly discovered and exceptional circumstances in criminal procedure of some European states. Access to Justice in Eastern Europe. 2021. № 2 (10). P. 44-66.
16. Claus Roxin, Bernd Schünemann, Eduard Kern. Strafverfahrensrecht. 30. Auflage. C.H.Beck, 2022. 620 s.

17. Jacques Buisson, Serge Guinchard. Procédure pénale. 14 édition. LexisNexis, 2021. 1568 p.
18. Kaluzhna O., Shevchuk M. Unconditional grounds for challenges to judges in criminal proceedings of Ukraine and ECtHR standards. Access to Justice in Eastern Europe. 2022. № 2 (14). P. 46-82.
19. Kaluzhna O., Shunevych K. Liability Mechanisms for War Crimes Committed as a Result of Russia's Invasion of Ukraine in February 2022: Types, Chronicle of the First Steps, and Problems. Access to Justice in Eastern Europe. 2022. № 3(15). P. 178-193.
20. Klaus Haller, Klaus Conzen. Das Strafverfahren. Eine systematische Darstellung mit Originalakte und Fallbeispielen. 9. Auflage. C.F. Müller, 2021. 654 s.
21. Nor V., Mazur M., Slyusarchuk Kh. Standards of proof in criminal justice of Ukraine: the essence of the concept and the purpose of implementation. Cadernos de Dereito Actual. 2021. № 15. P. 9-36.
22. Paolo Tonini, Carlotta Conti. Manuale di procedura penale. 22 edizione. Giuffrè, 2021. 1159 s.
23. Pavlyshyn A., Gatseliuk V., Strelbitska L., Herasymchuk O., Khrystiuk V. The influence of religion on the norms of criminal law and process: an international-comparative study. Amazonia Investiga. 2021. Volume 10. Issue 42. P. 226-235.
24. Radosław Koper, Kazimierz Marszał Jarosław Zagrodnik, Kazimierz Zgryzek. Proces karny. Wydanie 3. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021. 852 s.
25. Stanisław Waltoś, Piotr Hofmański. Proces karny. Zarys systemu. Wydanie 15. Warszawa: Wolters Kluwer, 2020. 1056 s.
26. Jiří Jelínek a kolektiv. Trestní právo procesní. 6 vydání. Praga: Leges, 2021. 944 s.
27. Worrall J.L. Criminal procedure: From First Contact to Appeal. Fifth edition. New Jersey: Pearson, 2015. 528 p

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

Адреса веб-сайту	Назва веб-ресурсу
1	2
www.president.gov.ua	Президент України
www.rada.gov.ua	Верховна Рада України
www.kmu.gov.ua	Кабінет Міністрів України
www.ccu.gov.ua	Конституційний Суд України
www.scourt.gov.ua	Верховний Суд
www.ombudsman.kiev.ua	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
www.rainbow.gov.ua	Рада національної безпеки та оборони України
www.minjust.gov.ua	Міністерство юстиції України
www.vru.gov.ua	Вища рада юстиції України
www.gp.gov.ua	Генеральна прокуратура України
www.cvk.gov.ua	Центральна виборча комісія України
www.uba.kiev.ua	Асоціація правників України
www.pravosud.org.ua	Українське правосуддя
www.nplu.kiev.ua	Національна парламентська бібліотека України
www.uamedia.visti.net/golos	Газета «Голос України»
www.uamedia.visti.net/uk	Газета «Урядовий кур'єр»
www.pravo.biz.ua	Електронна бібліотека з правознавства
www.pravo.org.ua	Центр політико-правових реформ
www.chitalka.info	Електронні підручники он-лайн/ Право
www.uapravo.org	Правовий журнал
www.nau.kiev.ua	Нормативні акти України - законодавство для практиків
www.cmlaw.com.ua	Юридична компанія «Чечель, Маллаєв та Партнери»
www.pravoved.com.ua	Спеціалізований ресурс для правників
www.lawyer.org.ua	Корпорація «Юриспруденція он-лайн»
www.legality.kiev.ua	Інститут проблем законодавства
www.khpg.org	Харківська правозахисна група

www.vybor.8m.com	Судові проблеми (інформація про судову систему, як поводитися в суді, як написати скаргу до Європейського Суду з прав людини)
www.pension.kiev.ua	Пенсійне забезпечення в Україні
legalpro.hypermart.net / konstsudl.html	Правовий захист (Рішення Конституційного Суду України)
www.uapravo.org	UApravo (Сайт корисної правової інформації: є методичні матеріали, закони, юридичні консультації тощо)
www.whoiswho.com.ua	«Хто є хто в Україні?» (Сайт пропонує необхідну контактну інформацію про органи державної влади. Надається довідкова інформація з номерами телефонів, адресами, біографіями чиновників тощо)
www.helsinki.org.ua	Українська Гельсінська спілка з прав людини
www.u21.org.ua	Юрист ХХІ століття
www.accent.kiev.ua	Політична та економічна інформація про Україну
www.coe.kiev.ua	Рішення Європейського суду
www.legal.com.ua	Інформаційно-пошукова система по законодавству